

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

A két pax.

Nagyvárad, 1895. okt. 9-én.

Mikor az egyházpoltikai reformok idétlen csibéje még csak tojásban volt s a megyék és törvényhatósági jogkörrel felruházott városok érdek-konzorciumai költögették mesterséges bizalmi szavazataikkal a zápoló félben levő tojást, mikor »a haza ellensége« volt mindenki, a kinek nem kellett a polgári házasság és a magyar kath. egyház első főpapja mégis hagyományos éhletlenségünkhöz legméltóbb jelszavát, az ő paxát, hajtogatta; akkor láttam valahol egy képet, mely a mi helyzetünket oly praegnansul tüntette fel, hogy azóta nem tud kimenni a fejből.

A kép két részből állott: egyik fele egy szétszórt sereget mutatott, a mely vezér nélkül vagy egymást támadta, vagy aludt; a másik egy rendezett phalanxot képezett, a hol mindenki tette készen a hadvezér parancsát leste.

Mikor ezt a profetikus képet láttam, én már tisztában voltam a jövővel, — a mai jellel!

Különös dolog az, mikor nem a rajtakapott támadó, hanem a megtámadott, a kit kilencszázados jogaitól akarnak megfosztani *erőszak*kal, emlegeti az örökös paxot.

Ennek a paxnak nagy része van a deczemberi szentesítés és az októberi, tehát még nem is a végső terminus előtti életbe léptetésben.

A mi paxunk tehát blamázszzsal végződött!

Ezt a paxot úgy meg irigyelték tőlünk a szomszédban — a liberális párt táborában, hogy post festa az életbeléptetés óta egész az unalomig hangoztatják szutenirozott sajtójukban.

Ezek az impertinens haruspexek, a kik máskor pokoli kedvteléssel iparkodnak gúny tárgyává tenni, vagy agyondorongolni mindent a mi szent, a kik még csak egy hónappal ezelőtt is nem átal-

lották a gyanúsítás és rágalmozás sarával megdobálni az élő és holt főpapok bíborát, most egyértelműleg törtek pácát a nagymarosi botrány hőse — az intoleráns Scheibner felett.

Igen, ezek a jó urak látván a nemzet nyomott hangulatát, az elégtelenséget, melylyel az életbeléptetést fogadta, az előre nem vélt nehézségeket, a fiaskótól való félelmükben felvették a béke álarczát.

A Haas és boldogult Deutsch czég lapja — a Pesti Napló s a fővárosi szabadkőműves páholy organuma — a Pesti Hirlap olyan kenetteljes hangon írnak, olyan békés hírokat pengetnek, hogy azt hinné az ember, hogy ezek a valláserkölc legfedhetlenebb őrei s a mi legnagyobb jóakaróink.

A jeruzsálemi istengyilkos farizeusok képmutatása semmi a magyar katolikus egyház gyilkos farizeusainak képmutatásához képest!

Ha majd a szenvedélyek lecsillapodnak, a kedélyek megnyugosznak, a kezdet nehézségein is úgy a hogy túlleszünk, akkor majd újra előveszik a liberálizmus szótárát, akkor majd újra napirenden lesznek: az ultramontán, klerikális, középkori gondolkozásu, bigót, a haza ellensége, hecckáplánok stb. Mert a szabadelvű tábor paxa a körülmények nyomása alatt létrejött hazugság.

Merthogy a féluton nem fognak megállapodni, hanem az egész vonalon felveszik a harcot az egyház ellen, az az eddigi symptomák után ítélve több, mint bizonyos.

Csanádmegye átirata az összes törvényhatóságokhoz az iskolák államosítása ügyében — ennek első fecskéje. Ki lenne képes hinni ugyanis, hogy ez a megye inicziatívájából történt s hogy itt nem a kormány keze működik? Ime tehát bevan jejelentve egy új komédia 63 felvonásban!

Az egyes megyék képviselőtestülete ugyanis olyan rendezett mameluk klikk, hogy az kész Tisza Kálmán parancsára

akármelyik perczen a lélek hallhatatlanságát leszavazni, vagy akár az Istent trónvesztetnek nyilvánítani.

Mikor azutan majd a törvényhatóságok gyűlés-termeiben lejátszódik a feülről dirigált komédia, akkor elő fog állani a szerző és direktor egyszemélyben — a nagy Bánffy, s azt fogja mondani: ime az iskolák államosítása, a nemzet közóhaja, a mely oly frappans módon nyilvánult, hogy az elől továbbra kitérni nem lehet s nem szabad.

A debreczeni protestáns egyházkerület közgyűlése elhatározta, hogy felír az egyetemes konventhez, hogy az egyházak teljes vagyoni egyenjoguságának rendezése czéljából az 1848. XX. t.-cz. végrehajtása iránt a törvényhozásnál sürgősen intézkedjék.

Egyes fél és negyed hivatalosak magukat elszólva közlik, hogy a kongrua rendezését, *az összes felekezetek vagyoni érdekeinek szem előtt tartásával*, a kormány készül mielőbb kezeibe venni és keresztül vinni.

Mi ez más, mint az egyházjavaknak előre bejelentett teljes vagy részleges — mert még a liberálizmus rablólovagjai sincsenek egészen tisztában! — szekularizációja?!

Nagy intrikus Tisza Kálmán. Előbb behozta az 5 éves ciklust s azután hozta szőnyegre e egyházellenes radikális reformokat. A 3 éves ciklus mellett bajos lett volna keresztül vinnie, mivel a nemzet kiséperte volna a törvényhozás termeiből azokat, a kik bizalmával ily rúttul visszaéltek.

A megalázott magyar katholicizmus fejének őszinte paxával szembeállította a helyzet kényszerítő nyomása alatt a szabadelvű tábor az ő képmutató paxát.

Az övé nem fog soká tartani!
Bár a miénk se lett volna a támadások hevében jelszavunk!

Mert ezt a paxot bajos lesz összegeyztetni az isteni Biró paxával. P—l.

Egyházipolitika a főrendiházban.

A főrendiház folyó évi október hó 21-én délelőtt 11 órakor ülést tart, melyen érdemi-
leg tárgyalatni fognak a *vallás szabad gyako-
rlásáról szóló törvényjavaslatnak azon sza-
kaszai, a melyekre nézve a két ház között
megállapodás még eddig létre nem jött.*

A császári és királyi ház minisztere.

Miként a bécsi »Reichspost« közli:
a legújabb koncedált »és« korántsem
Goluchovskinak tulajdonítható, mert még *Kál-
noky* alatt végképpen elhatározott dologgá lett,
de végrehajtása a közbejött események végett
készt mostanig.

Az új rend a hadseregben.

A hadsereg rendeleti lapjának tegnapi száma
a hadügyminiszternek egy rendeletét közli, mely
a *polgári házasságról és a polgári anya-
könyvvezetésről* szóló magyar törvények végre-
hajtására vonatkozik. A rendelet 5. §-a így
szól:

Az 1894. évi XXXI. t.-c. 149. §-a szerint
minden egyesnek a házasságkötésre s így tehát
az ezután az egyházi esketésre vonatkozó köte-
lességei érintetlenek maradnak, ennél fogva a had-
seregnek és a haditengerészetnek ama tisztjei és
katonai hivatalnokai, akik Magyarországon köt-
nek házasságot, a cs. és k. hadsereg és haditen-
gerészet tisztjeinek házasságkötésére vonatkozó
rendeleteknek is megtartoznak felelni. — A ren-
delet 14-ik §-a pedig így szól: A nem aktív
tisztok és hivatalnokok, továbbá a semmifele
rangosztályban sem álló gárdisták okmányokkal
tartoznak igazolni a menyasszony feddhetetlen
hírnevét, a nőülőt tiszt állásának megfelelő mív-
veltségi fokát, jó családból való származását és
családi viszonyait, ezt a bizonyítványt az illeté-
kes lelkész állítja ki s az illető járáshatóság eró-
síti meg, illetőleg esetleg megfelelő megjegyzések-
kel látja el.

Az osztrák birodalmi gyűlés felosz- latása.

Ausztria új miniszterelnöke Badenigrófme-
rész dologra határozta el magát. Beavatott kö-
rökben u. i. az a hír van elterjedve, hogy Ba-
deni gróf, miután kevés reménye van arra, hogy a
jelenlegi parlamentben többséget alkosson, a bi-
rodalmi gyűlés feloszlatását tervezi, sőt néme-

lyek azt is tudni vélik, hogy a kerületi főnö-
köket már utasította volna az új választások
előkészítésére.

A bécsi községi választások után Badeni
gróf terve valóban merész vállalkozás. Az osztrák
főváros példájának kétségkívül nagy hatása
lesz a vidékre is, különösen Alsó és Felső
Ausztriában és Stájerországban. A ker. szociál-
lis párt a vidéken is szervezve van már, azért
csak örülni fog a választások hírének.

A végrehajtás.

Mindennap jönnek a tudósítások, a melyek
arról adnak hírt, hogy az anyakönyvvezetés
végrehajtásával a szegény községekre mennyi
teher, magukra az anyakönyvvezetőkre pedig
minő nehézségek sulyosodnak. Minap irtuk meg,
hogy Debreczen három anyakönyvvezetője, egy
városi tanácsnok és két hivatalnok, az anya-
könyvvezetés terhei miatt képtelenek arra, hogy
tulajdonképeni hivatalos dolgaikat lelkiismeret-
esen végezhessék. Már Kolozsváron is mutat-
koznak az anyakönyvvezetés nehézségei. Ugyanis
ott dr. Nagy Mór anyakönyvvezető az anya-
könyvvezetői hivatal személyzetének szaporítása
íránt előterjesztést tett a közigazgatási bizott-
ságnak. Még egy anyakönyvvezetői helyettest és
három irnokot kér. A közigazgatási bizottság
pedig napirendre tért a fölterjesztés fölött, bi-
zonyosan nem akarván terhelni a költségvetést.
Most már semmi egyéb nem következik ebből,
mint újabb zavar s föl-meg leírás a bizottság
és az anyakönyvvezető között, mivel ez való-
színűleg nem engedi magát elriasztatni a kéré-
sektől, a bizottság pedig valószínűleg — ismét
napirendre tér a dolog fölött, míg végre az
egyik, vagy a másik kapitulál; ha a bizottság
győz, lemond az anyakönyvvezető, ha pedig ez
kiviszi, a mit kér — Kolozsvár kasszáját ismét
föl kell nyitni. Ez utóbbi körülmény pedig, leg-
alább Kolozsvár városára, semmiesetre sem
haszon. Hogy Budapest székes főváros három
anyakönyvi kerületében mennyi a baj és viszá-
ság, hogy az anyakönyvvezetők nem győzik a
munkát s csapatosan visszautasítják napról-
napra a jelentkezőket, úgy hogy már ujjá-
szervezésről van szó — az is csak arra mu-
tat, hogy mily erőszakos felületességgel vitték
keresztül a dolgot.

A katolikus egyház helyzete Magyar- országon.*)

(Vége.)

A nép, természetes, hogy föl van izgatva.
A katolikusok gyűléseket tartanak, tiltá-
koznak e törvények ellen, kérvénnyel járulnak
a királyhoz; új politikai párt is alakult néppárt
nevezet alatt. Célja a pártnak az, hogy olya-
nok legyenek képviselők, kik megígérik, hogy az
országban a kath. vallást, a kereszténységet
és általában a nép érdekeit védeni fogják. Ez
a mozgalom majd könnyít a földmivelő nép
helyzetén, melynek érdekeire semmi tekintettel
nem voltak eddig a kormányok a pénzügyi, a
vámi vagy a gazdasági politikánál, hanem min-
dig csak a tőkepénzeseknek meg a zsidóknak
kedveztek. Nem csak a katolikusok, a görög-
egyesültek, hanem még a kálvinisták és luther-
ánusok közül is akárhányan csatlakoztak e
párthoz.

A protestánsok is megsértődtek vallási ér-
zületökben és joggal tartanak attól, hogy meg-
fogják őket gyengíteni, fogyasztani az új vallási
társulatok, melyek majd sem templomot nem
építenek, sem papot nem tartanak.

A miniszterium és a liberális párt minden
követ megmozgatnak, hogy az új pártnak tevé-
kenységét és terjeszkedését megakadályozhas-
sák. Mindazok, akikhez a gyanu fér, hogy ta-
lán a néppárttal rokonszenveznek, fenyegetve
érik magukat mindenükben; a közigazgatás és
a bíróság üldözi őket, megfosztja, törvénytele-
nül elrabolja választói jogukat a községi meg-
a képviselői választásoknál.

Képzeljék csak el, minálunk még mindig
az 1848-iki választási törvény járja; egészben
véve veszélyes állapotot teremtve, mert ugy-
osztja el a szavazatokat és úgy osztogatja a
szavazási jogot, hogy könnyűvé válik a forra-
dalom. A különböző érdekek és nemzetiségek
szerint majd kétszáz, majd több ezer választó
van egy kerületben. A szavazási jog már csak
egy osztálynak a kiváltsága, azé, mely egészen
a kormánytól függ. Ahol a protestánsizmus meg
a magyar faj van tulsúlyban, ott sok a kerület
és kicsinyek azok; a katolikusok lakta vidé-
ken már sokkal nagyobbak a kerületek, úgy
a tótoknál mint a görög vallásuaknál is.

Ezek az egyházipolitikai kérdések még nem
igen voltak szőnyegen az utóbbi választás al-
kalmával; most, hogy napirendre kerültek, tünt

*) Megjelent a »La Quinzaine« című francia
nagytelentényű folyóiratnak folyó évi szeptember hó 2-án
kelt 21-ik számában. — Különbözik az egyik kiemel-
kedő magyar politikustól származik.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A fiatal pár.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Sokan Május havát nevezik a hónapok kirá-
lyánőjének, ez az elnevezés nagyon helyes,
mert a megújuló természet gyönyörű zöld kosz-
tümét e hóban ölti magára. S ez vallási szem-
pontból még helyesebb elnevezés, mert ez
Máriának, a mi királynénknak hónapja, midőn
oly sok szegény, elnyomott szív önti ki szíve
keservét s mindazt a könyvet gyöngyharmatként
a viruló rozsákon, viszi a Szűz anya az ő
szent Fiához.

De hagyjuk e hónapot, menjünk egygyel
tovább: Juniusra.

Ha Május az ártatlanok hava, ez az ifjú-
ságé. Hisz' ez a folytonos nyári mulatságok
évadja. S mi több, ekkor nyílik meg a fürdői
szezón is.

No jó, hogy a fürdőt emlitem ...

A földnek melyik tája hasonlít vadregényes
Erdélyünkhöz, hol van még hozzá annyi kitűnő
fürdő mint Erdélyben? Majd nem páratlanul áll.

Péter Tamás is, hosszas távollét után nevével
Kis Jolánnal, az ő édes csepp feleségével elhatá-
rozta, török-szakad legalább e hóra haza ké-
redzik Erdélybe.

Szegény Tamás meg is érdemelné a sok
vasuti hurczolkodás után e kis szabadságot.

Tamás jó fiu volt, előjárói nagyon szer-
rették, s el is kezdték feledni, hogy ő erdélyi,

tehát jövevény! S ezt főképp a helybeli, nagy-
kanizsai feleségének köszönheti.

Szegény Tamás oda volt az örömtől, mi-
dőn a kért szabadságot megkapta.

Hevült arcczal, örömtől ragyogó szemek-
kel, gyerekes hévvel tudatta ezt kis feleségével,
de midőn annak hideg arczával, lebigesztett
ajkával találkozott, csak bámult szegény Tamás!

Nem is hitte, hogy nevének valami kifogása
lehetne ez ellen.

A kissé még anyás Jolán egész özőnével
állott elő a kifogásoknak, hogy ő ezért, ő azért
el nem mehet, hisz' itt is atyjuknál, az erdész-
nél, a grófi parkban azt a hónapot mily pom-
pásan eltölthetik s mint valami tapasztalt szó-
nok leghatalmasabb érvét hagyta legutoljára:
az egy éves kis Margitjukat hogy hagyhatná el
magától egy anya?

Néhány napba került Tamásnak, hogy kis
keményfejű nejét érveivel rábirja, hogy már
egyszer csak menjenek, mert főnöke még meg-
haragszik, hogy ő minden ok nélkül kunczu-
rált szabadságot. Gondolhatni szegény Tamásnak
nem kis fáradságába került, nejét az ellenve-
tésekkel némileg megnyugtanni. Kis Margitot a
nagymamánál hagyták, s ők harmadnap már
a vasparipán nyargaltak tova ...

Ép aznap, hogy Tamás nevével elindult,
sürgönye érkezett szülővárosából, melyet a Jólán
szülői vettek át. A sürgönyt azonnal fel-
bontották, hogy ha szükség, Tamásék után
küldjék. A mit abban olvastak, az őket kissé
leverte. Tamás atya hirtelen roszul lett s ké-
reti fiát rögtön magához.

Ezt utánok küldeni teljesen fölöslegesnek
találták, úgy is nemsokára megérkeznek. Utaz-
zanak legalább addig vigan, úgy is honn nagy
szomorúság fogja érni. Hanem a Tamás any-
jának azonnal sürgönyöztek vissza, hogy utban
vannak gyermekeik.

Péter Lajos, a Tamás atya nagyon örven-
dett, hogy fia útban van, s talán az afölötti
öröm okozta, hogy fiát a legelső alkalommal a
vizontlátáskor ne szomorítsa el, leküzdte
gyengeségét s ünnepi ruhát öltve magára, úgy
várta őket.

Az agg szülők egyetlen leánya, Ilka, ki
már férjnél volt, mindent elkövetett, hogy rég
nem látott bátyját s oly sokat emlegetett án-
gyát legkedvezőbben fogadja. Külön kis szo-
bácskájukat olyan izlésesen rendezte be. Sőt
korábban megiratta bátyjával, hogy mik a Jólán
kedvenc étkei s egy perczre azokat el is
készítette.

A reggeli vonattal meg is érkeztek Tamásék.
Az állomástól az utca szegletig kocsin
jöttek, mindenképen megakarván lepni a bol-
dog pár az öregeket, gyalog mentek be onnan
a szülői házhoz. De mégis mindez hasztalan
volt, mert az öreg pár Ilkával együtt már ekkor
a kapuban vártak rájuk.

Volt öröm! Tamás agg atya nyakába bo-
rult, s úgy sirt, mint egy kis gyerek. S a sze-
gény elgyöngült atyának fiába kelle kapaszkodnia,
mit rémülve vett észre Tamás.

Ezalatt Jólán anyósát meg Ilkát csókolta
össze-vissza, az agg apósa kezére lehelte egy
meleg czuppanos csókot, mit az öregnek már

csak ki, hogy mily rosszul van képviselve a katolikus egyház az alsó házban. Aztán még nem is riad vissza a kormány, Imely a választásokat vezeti semmi erőszaktól, semmi igazságtalan rendszabálytól, csak hogy többséget szerezzen. Csak nem régen történt, hogy az ösznyerjen körülbelül a felét a katolikusoknak szentelték a választók jegyzékéből. És ha felszámolás történik, az az alsóház választotta bizottság elé kerül, amely — előre tudni már — minden panaszt visszautasít.

A miniszteriumban történt változások után új választást ejtettek meg Nyitrán. Ifjú Zichy János grófnak a napnál világosabban meg lett volna a többsége, erre soknak nem fogadták el a szavazatát, úgy, hogy mégis néhány szóval többsége volt a kormánynak. Az igazságtalanság oly kézzelfogható volt, hogy a kormány jéltje nem merete elfogadni a megbízó levelet. Erre új szavazás történt, amikor sok furfanggal, csüréssel-esavarással megint csak a kormány került ki győztesen egy másik jelöltjével. A katolikusok panaszt emeltek, de a bizottság még nem döntött ez ügyben.

A korona abban a hiedelemben, hogy mindenben a többséggel kell tartania és attól való félelmében, hogy föl kell oszlatnia az országgyűlést, jobb meggyőződése ellenére is mindent megtesz, amit a miniszterium tőle kíván. Anynyira vitték már a dolgot, hogy midőn lekönnyít a miniszterium, a szabadelvű párt egy értekezletében kijelentette, hogy mást nem fogad el. A király megadta magát, visszafogadta a minisztereket egynek kivételével, aki a legnyersebbnek tetszett valamennyi között.

Oda jutottunk tehát már, hogy a koronának kell engednie. A bajnak még nem jutottunk a végére. 1867. óta a liberális párt bírja a hatalmat és azt kézzől-kézre adva a félvilágot ki nem bocsátaná a kezéből. A többi párt a kiegyezési törvényen változtatni akar, vagy mindenfelét belemagyaráz; minthogy pedig a korona a kiegyezési törvényben látja a birodalom főállásának biztosítékát: függő viszonyba jutott a liberális párttal.

Ma azonban már változott a helyzet. Van már párt, mely nem akarja az élet-halál harcot az egyházzal. Ez a párt Szapáry Gyula gr. az egykori miniszterelnök vezérlete alatt áll, kit pártja holmi fondorlattal kibuktatott, mint-hogy nagyon katolikusnak és nagyon konzervatívnak találta. Minden pártban találkoznak már szép számmal, akik belátják a veszedelmet, amelybe az ilyen politika az országot dönti. Itt van a néppárt, vagy, ha úgy tetszik, a katolikus, a keresztény párt, mely nagyban szervezkedik; ha a választásokat úgy vezetik, amint

kellene, ha minden erőszakosságot kiküszöbölnek, sok szavazatra számíthat e párt; — és ez a párt elfogadja a kiegyezési törvényt. Bár lényegében katolikus e párt, mégis befogad bárkit, aki hagyományos hűséggel viselkedik a Habsburg-ház' iránt, elfogadja a pragmática sanctiót, és sohasem keveredett forradalomba. Ez a párt magában foglalja majdnem az egész arisztokracziát, az egész kath. papságot; — a korona mégis teljes erejével támogatja a liberális pártot, mely elkeseredetten el akarja nyomni új politikai vetélytársát minden elképzelhető erőszakkal és hatalmának mindenféle visszaélésével.

A néppártnak meg a katolicizmusnak bizony jó nehéz a helyzete. Mindezek dacára sem szabad meghátrálnunk és elvesztenünk a bátorságot és az önbizalmat, mert nemcsak politikai érdek, hanem vallásunk forogkockán. A baj nem jár egyedül, súlyosítja e helyzetünket az a sajnálatos körülmény, hogy kormányunk, a liberális pártból kikerült kormányunk több hatalommal bír az egyház fölött, mint másutt a kormány. E viszony magyarozatát nyeri a katolicizmusnak fejlődésében Magyarországon. Az állam és a katolikus vallás nálunk karöltve raktak alapot és szervezkedtek. A Szentcsék aztán annyi kiváltságot adott apóstitól királyunknak, mint egy más uralkodónak sem. Ilyen, hogy ő nevezi ki a püspököket és hogy ő főfelügyelettel bír az egyházi vagyon felett, hogy minden egyházi javadalom tőle függ. Ezek a jogok abban a hiedelemben adtak meg, hogy azokat a katolikus és apostoli király fogja gyakorolni. De ma, a képvisleti rendszer mellett nem gyakorolja a király ezeket a jogokat, csak nagyon megszorított mértékben, e jogok legnagyobb része a miniszterium és az országgyűlés többségének jutott a kezébe, pedig az országgyűlésen mindenféle hitű, keresztény és zsidó találkozik. A katolikus egyházzal tehát nagyon rosszul van gondoskodva. Sok plébániai javadalomnak a vallásalap a kegyura, ezeket tehát az alapot kezelő miniszter adományozza. Mi több, a zsidók és a különböző hitű keresztények is, minthogy a birtokot megszerezték, sokhelyütt kegyuri jogokat gyakorolnak.

Tegyük még mindezekhez hozzá, hogy azt a jó viszonyt, amely azelőtt fönnállott a sokféle hitű és nemzetiségű lakosság között, ez a politika teljesen megzavarta. Az egyenletlenkedés, hogy ne mondjam, gyűlölködés nemcsak a pártokba, hanem már a családokba is bevette magát. Nincs már senki, akinek becsületében és igazságosságában, méltányosságában nem kételkednének. A választások nem mennek

törvényszerűen, a végrehajtási és a birói hatalmat nem gyakorolják igazságosan, azért elvész a tekintély iránt való tisztelet és a törvényes, alkotmányos eszközökben való bizalom megrendül. Nincsen már tekintély, melyet még meg nem ingattak volna. Az ország fel van fordulva, fel van dülva. Tehát csak természetes, hogy mindazok, akik ragaszkodnak a valóságukhoz, szeretik a hazájukat, és kiknek meg van a függetlenségük, komoly munkával arra törekednek, hogy rendet csináljanak, hogy javítsanak ezen a szomorú állapoton. Első gondjuk, hogy a választások szabadon történjenek, hadd fejazzék ki valójában a nemzet érzületét; jobb választási rendszert kell behozni és a kerületeket másképpen kell beosztani; föl kell szabadítani az egyházat abból a gyűlöletes helyzetből, a melyben jelenleg van, meg kell szabadítani Krisztus egyházát a zsidók, a protestánsok meg a szabadkőművesek beavatkozásától; meg kell szerezni a kath. egyház számára is ugyanazon jogokat és ugyanazon szabadságot, melyet minden egyéb vallásfelekezet élvez e hazában; végül megint vissza kell állítanunk a törvényhozásban a két főelvet, a jogot és szabadságot, mely elvek föntartották hazánkat ezer éven át, azt a hazát melyet szent-István alapított és a boldogságos Szűz oltalma alá helyezett. Akkor aztán meglesz a béke és mindazok, akik szeretik vallásukat meg nemzetiségüket, majd egyesülnek a hazaszereteten!

Francziából:

Dr. Patássy.

Lapszemle.

Budapest, 1895. okt. 10.

A »Magyar Állam.« Glasner Mózes és Bánffy» cím alatt vezércikkedik és azt írja:

Glasner Mózes ur személyében van szerencsénk bemutatni a kolozsvári főrabbit, aki multkor abban a szerencsében részesült, hogy felekezetének alattvalói hódolatát mutathatta be király ő felségének az erdélyrészi hadgyakorlatok alkalmával; a királyi válasz hangsúlyozza, hogy ő felsége »nem kételkedik, hogy a zsidók polgártársaik becsülésére méltók lesznek.« Ennyit mondott a király Glasnernek; s így ismeri közönségünk a kolozsvári főrabbit s a választ pointját is, melyet a királytól kapott.

S Bánffy csak a zsidók nagylelkű elnézésének köszönheti és kifogástalan előéletének és liberalizmusának, hogy a király válaszból nem származott reá kabinet válság.

A »Hazánk.« A papság és a nép» közötti viszonyról így ír:

Az egyházpolitikai törvények életbe léptek. Ezek a törvények mindenestre nagyban

nem volt ereje megakadályozni, de azért összeszedve minden erejét, homlokon csókolta kedves menyét, azzal fia karjai közé omlott. Ugy kellett bevinniök az öreget, ki még eszméletét is elvesztette. Leirhatatlan volt a rémület, mely a fiatal páron látható volt. Azonnal maga Tamás rohant orvosokért, de mire hazajött az orvosokkal Tamás, az öreg eszméletét visszanyerve, jótékony álomba merült.

Az orvosok kikérdvén bajának okát és mibenlétét, összhangzó receptet hagyva hátra, az alvót nem zavarták.

Csak délkor ébredt fel a beteg s azonnal kedves vendégei után tudakozódott. Ez mily jól esett a fiatal párnak; már a más perczen mindketten az ágya körül állottak, rezgő könnyel szemükben.

Péter Lajos a pontos diéta s tán inkább a viszontlátás öröme miatt egy hét mulva annyira helyrejött, hogy még ő nógatta, hogy mit töltsék azt a drága időt honn, miért nem mennek el valamelyik fürdőre stb.

De szeme szeretetei kérdő tekintetével találkozott.

O elérte, hogy miatta nem mennek, kitűzött néhány napot s ha azalatt annyira megerősödik, hogy fenn járhat, ő maga is elfog menni velük. Ezalatt orvos tanácsát is kikérte, hogy melyik fürdőt ajánlja neki leginkább?

Egy hét mulva az egész család, még Ilka is a Lobogón, Erdély egyik kies fekvésű fürdőjén volt.

— Hála Istennek, kedves atyám is kijöhet a szép, mohos térre, mily jó itt heverészni —

kezdi Tamás a fenyves erdőben a beszédet, midőn mindnyájan künn voltak s nagy kendőket leteregetve a dus mohos talajra, mint valami pamtagon, úgy heverészték ott.

— Mily jól érzem magam, kedves gyermekeim! — sohajt fel az agg atya. — Leirhatatlan kéjes hatást gyakorolt megromgált belső szervezetemre e kitűnő fenyves levegő.

— Min merengsz el oly nagyon kedves Jólánom! — szól Tamás nejéhez, ki csak egy egy helyre szegezve tekintetét, komoly arczezzal hallgat.

— Tudod is te Tamás — szól mintegy menyé helyett a Tamás anyja — hogy mi egy anyai szív?! Hisz' tán elfeledted, hogy kis Margitkátok honn van, s tőle mily távol mamuskája.

— Köszönöm kedves anyám — szól Jólán anyósa keblére rejtve arcját — hogy helyettem oly derekasan feleltél annak a rosz apának, ki oly keveset gondol gyermekével ...

— Mily hasztalan töprengés édesem, hisz' anyádnál biztosabb helyen lehetett volna hagyni?

S még tovább folytatná Tamás, de a közeleli zajra figyel. Nagy kiabálás, taps és hessegetés törri meg a néma csendet, mire önkéntelenül kétesövű fegyvere után kap s a fa óriások között csakhamar észreveszi a hirtelen lárma okát: egy hatalmas sasz, a lég urát.

Azonnal kész üldözni, bizva célzási ügyességében, csak lőtávolát akarja bevárni, s azért rohan távolabb, nem törődve a bokrok és száraz galyak gyakori, kellemetlen szurásával, övéi nagy rémületére, hogy hátha megbotlik, a

fegyvere hirtelen elsül és még valami szerencsétlenség adja elő magát ...

* *

Igy telt el valami 5 perc, mire egyszer csak hatalmas durranás hallható, mit egy-egy halk kiáltás követ. Mert az erdő sűrűjében, a fák lombjaitól elfedetten, valami szerencsétlenségre is gondoltak a nők; de mindegyre az agg apa merengve, kissé büszke mosolylyal ajkán biztatta övéit, hogy ne féltsék Tamást, ő jól ismeri fiát, ő maga sem volt különb fiatal korában. Alig fejezi be biztató szavait az agg szülő, már Tamás ott terem az áldozatával ...

Igy a fürdőn pompásan eltelt a két hetük, a szünidőből már kevés volt hátra, mit az ifjú párnak készülődésre kelle fordítania.

Alig tértek haza a fürdőből, a gyors levegő változtatás hirtelen elgyöngítő hatást gyakorolt az agg Péter Lajosnak különben is nagyon megromgált idegeire.

Mint ágyba fekvő beteg, búcsuzott el övéitől.

Alig tudott elválni az agg szüléktől az ifjú pár. Folyt a könnyük záporoként, még Jólán jobban sirt, mint Tamás.

Lesujtva mégis valahogy eltávozott a szerető pár, vigasztalhatlanul.

*

Mily jól esett nemes szívüknek ez a két szó: »Teljesen egészséges« — Csókkal, örömmel könnyekkel áraszták el a sürgöny papírt.

Marinó.

hozzá fognak járulni annak a köteléknek a meglazításához, amely s keresztény papságnak minden községbe, minden kunyhóba kihatószervezete és a magyar nép között eddig fennállott. Pedig ezt a köteléket, ezt a viszonyt szorosabbá tenni a nemzeti általános műveltség mai fokán, épp a népnek érdekében volna szükség.

A »Nemzet.« »Qui tacet...« című cikkében azt írja: a »Nemzet« tegnap reggeli száma a közgazdasági politikával foglalkozván s ma már a képviselőház két gazdasági és horderejében egyaránt fontos javaslatot tárgyalt le. A jogczim tehát e téma rekapitulálására, már ebből az okból is nyilvánvaló s ezért az ellenzék hallgat, mely hallgatásával a közgazdasági politikához hozzájárulását igazolja.

A »Nemzeti Ujság« »Válság Romániában« cím alatt a kormányválságot tárgyalja és azt mondja, hogy a mostani kormány, mely a hármasszövetséghez a közeledést létre hozta bukófélben van és létezése már csak napok kérdése. Helyét vagy egy muszkabaráti kormány vagy pedig egy oly kormány fogja elfoglalni, melyet politikájában a kétkulacsosság vezetend. Ezt annál is inkább sajnálhatjuk, mert egy ily kormány az oláh agitációt ismét előtérbe tolhatná.

A »Magyarország« »A budapesti főkapitányi állás« kiváló fontosságát mérlegeli és ép ezért a kormánynak azt tanácsolja: ne kösse ezen állás betöltését pártpolitikához, hanem neveztesse ki arra oly embert, ki ez állásra tehetsége és multjánál fogva elég garanciát nyújtand, hogy azt megfelelőleg be is fogja tölteni.

A »Magyar Hirlap.« »A király Zágrábban« című cikkében azon nem mindennapi kiütetést, hogy ő felsége egy színház megnyitására Zágrába utazik, a horvátokra nézve kiváló megtiszteltetésnek mondja és ezt kizárólag Khuen Héderváry diadalának tekinti.

Az »Egyetértés« »Az önálló vámterület«-ről azt írja: még nem mutatkozik az országban nagyobb mérvű érdeklődés az önálló vámterület kérdése iránt. Csakis az országos gazdasági egyesület foglalkozik e tárggyal, holott ez mindenestre nagyobb figyelmet érdemelne, mert a vámterület kérdésének mikénti megoldása pénzügyi viszonyainkra kiváló fontossággal bír.

A »Pesti Napló« »A román kormányválságot« tárgyalva, ezt reánk nézve nem tekinti közömbös dolognak, mert ép a mostlelépő miniszterium volt az, mely Romániának a hármasszövetséghez közeledését keresztülvitte.

A »Budapesti Hirlap« »Kormány és főváros« cím alatt cikkeznek és azt írja:

Budapest főváros a legkormánypártibb Magyarország összes törvényhatóságai közül. Polgársága szabadelvűpárti, képviselői mamelukok, tanácsa engedelmes, közgyűlése türelmes s főpolgármestere mandarin. Mesterség kell ahhoz, hogy ezt a közönséget ellentétbe hozzák a minisztériummal.

És mégis Bánffy-nak sikerült az, mi eddig még egy kormánynak sem sikerült t. i. ellentétbe hozni a fővárost a kormánnyal. Erre pedig az szolgáltatott okot, hogy nem mulik el hét, melyen egynéhány »meghagyatik« »megparancsolatik« ne intéztesse a tanácshoz, melynek folytán még a jó mamelukok is elvesztették türelmüket és most csendben bár, de folyton bosszankodnak Bánffy-ra s uralkodását immár megelégnelni kezdik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Október 10. —

A képviselőház ma déli 12 órakor rövid ülést tartott. A napirend előtt Pálffy Elemér az igazságügyi bizottság előadója betervezte a bizottság jelentését a budapesti büntetőtörvényszék felállításáról szóló törvényjavaslatra vonatkozólag; míg Daniél Ernő kereskedelmi miniszter egy egész sereg törvényjavaslatot viczinális vasutak engedélyezésére vonatkozólag. A Ház ezután harmadszori olva-

sásban is elfogadta a szarvasmarha tenyésztés országos emeléséről s a hazai nagyobb folyók szabályozásáról szóló törvényjavaslatokat. Elnök indítványára a képviselőház elhatározta, hogy folyó hó 22-ig érdemleges ülést nem tart. A folyó hó 22-én tartandó ülés napirendjére az elnök a Ház élénk derűsége között a következő ülések napirendjének megállapítását tűzte ki. Miután még felhatalmazta a Ház az elnököt, hogy az időközben megüresedő mandátumok folytán szükséges választásokra nézve intézkedhessék, az ülés háromnegyed 1 órakor véget ért.

Nagyvárad város közügyei.

Városi közgyűlés.

Október 10.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután 3 órakor tartotta meg rendes havi közgyűlését a városháza nagytermében.

A közgyűlésen Dr. Beöthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak:

Andriska Károly, Dr. Baróthy Ákos, Dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Dr. Bozóky Alajos, Csobánczy Lajos, Déry János, Fekete László, Frankó Endre, Dr. Friedländer Sámuel, Gyöngyösy L., Guttmann József, Hlatky Endre, Dr. Hoványi Ferencz, Kaczián Károly, Kékus Vidor, Knapp Ferencz, Dr. Konrad Márk, Kunyhósi János, Mezey Mihály, Milihák József, Dr. Molnár Imre, Dr. Radó Ignác, Reizmann Mór, Dr. Sarkadi Lajos, Serdült Bálint, Serényi Gusztáv, Stark Gyula, Stern Herman, Smetka György, Szokoly Tamás, Dr. Várady Zsigmond, Dr. Berkovits Zsigmond, Bottó Ferencz, Czegléd Sándor, Farkas Izidor, Dr. Grósz Albert, Hering Sándor, Huzella Gyula, Inceze Lajos, Janky József, Dr. Korda Kálmán, Dr. Kutiák Ágoston, Laszky Ármin, Dr. Makkay Pál, Mihelfi Pál, Molnár Lajos, Müller Salamon, Nyiry György, Rádl Ödön, Rendes Vilmos, Dr. Sonnenfeld Zsigmond Weidlich István, Wöber János, Rác Mihály főjegyző. Dus László főügyész, Ifj. Rimler Károly rkapt., Dr. Gram Károly árv. h. eln., Cseh Zsigmond árv. ülnök, Papp János tanácsnok, Bordé Ferenc tanácsnok, Darvassy Lajos tanácsnok, Busch Dávid főmérnök, Hegedüs Géza házi főpénzt., Ragány János főszámvevő, Komlóssy József aljegyző, Jablonszky Emil adópénzt., Tóth Márton tiszti alügyész, Nemes Jenő alszámvevő. Szántó Lajos közgyám, Szűts István levéltárnok.

Dr. Beöthy László főispán, üdvözölvén a a megjelent bizottsági tagokat; felkéri Rác Mihály főjegyzőt, hogy

József főherczeg köszönő leiratát

olvassa fel. — Lapunk mult számában egész terjedelmében közölt köszönő leiratot a város törvényhatósági bizottsága tudomásul vette.

A polgármester havi jelentése

Rác Mihály főjegyző a polgármesternek a lefolyt hónapról szóló jelentését a következőkben terjesztette elő:

Közegészségügy. Városunk közegészségügyi állapota a lefolyt szeptember hóban, népmozgalmi tekintetben kitünő volt, amennyiben 156 élve születéssel szemben mindössze 90 halál eset történt. Így hetvenkilencz főnyi szaporodás mutatkozik.

Közbiztonság: a szeptember havi közbiztonság a viszonyokhoz képest kielégítőnek mondható. Lopás 16, súlyos testi sértés 3, testi sértés 4, sikkasztás 3, hatóság elleni erőszak 2, csalás és zsarolás egy-egy esetben fordultak elő.

Adóügy;

szeptember hóban befolyt:
Kincstári adóban . . . 11545 frt 39 $\frac{1}{2}$ kr
Késedelmi kamatban . . . 354 frt 62 $\frac{1}{2}$ kr
Hadmentességi díjban . . . 188 frt 85 kr
Illetékben . . . . . 106 frt 32 kr

Iparügy. A városi kapitányi hivatal, mint iparhatóság által összesen kiadatott 28 iparigazolvány.

Közmunka. A lefolyt hónapban teljesített munkálatok után a következő összegek utalványoztattak ki: kövezetvám alából 443 frt 83 kr., utadó alából 63 frt, vásárvámi alából 66 frt 70 kr., nagypiacz rendezési alából 71 frt 75 kr., vízvezetési alából 28 frt 18 kr.

Ügyforgalom. A városi hivatalok tevékenységét feltüntető ügyforgalmi kimutatás a következő: a polgármesteri hivatalnál szeptember hóban beérkezett 337 ügydarab.

A közig. hivataloknál beérkezett 2436 ügydarab, városi kapitányi hivatalhoz beérkezett a mult hóban 2575 ügydarab.

Kunyhóssy János biz. tag a polgármester havi jelentését tudomásul veszi: azonban egy oly tárgyért intéz kérdést, a mely a havi jelentésben felemlítve egyáltalában nincsen.

Ezelőtt öt-hat hónappal kérdést intéztem ifj. Rimler Károly rendőrfőkapitány urhoz, miszerint a közbiztonság érdekében a Schafrádféle házban levő zug-czukrázdát, mely beomlással fenyegeti a bennelevőket — lenne szives bezáratni.

Daczára annak, hogy a főkapitány ur akkor megígérte, hogy intézkedni fog, — sajnálatlaltal bár — de kénytelen ismét kérni, hogy szüntesse meg ott a kereskedést.

Ifj. Rimler Károly rendőr főkapitány a helyszínén Busch Dávid városi főmérnökkel megjelent s azt felülvizsgálta, — de miután egyáltalában oly veszélyeztető állapotban azt nem találta — nem látta fennforogni annak a szükségét, hogy nevezett czukrázdát bezárassa.

»Hol a veres!...«

Szokoly Tamás biz. tag, úgy a büntető, mint a kihágási törvények szigoruan tiltják nyílt helyeken a hazard játékok üzését.

Daczára annak, hogy Nagyváradon intelligens és törvénytudó rendőrség van, még is megtörtént, hogy a mult országos vásárok alkalmával holmi jött-ment embereknek a rendőrség szerencse-játékok üzésére engedélyt adott. Ez okozta aztán azt, hogy jámbor embereket — kik lépre mentek — pénzüktől egészen megfosztottak.

Különösen fosztogatta a vidéki atyafiakat egy »Hol a veres — itt a veres« szerencse-játékos.

Kérem a főkapitány urat, miszerint a jövőre nézve intézkedjék, hogy ily szerencsejátékosok Nagyvárad városában zárt falakra találjanak.

Ifj. Rimler Károly főkapitány; mivel az országos vásárokon élőködő ugynevezett komédiásoknak s minden néven nevezendő szerencsejátékosoknak az engedélyt a m. kir. belügyminiszterium adja ki, — ezeket engedélyüktől megfosztani egyáltalában nincs jogomban.

A polgármester havi jelentése ezek után elfogadtatott és tudomásul vétetett.

Tűzoltók szaporítása.

Felolvastatott a belügyminiszter leirata, mely szerint megengedi, hogy Nagyvárad város önkéntes tűzoltóinak szám 13-ról 25-re emeltessek fel.

A felfogadandó 12 tűzoltó fizetése egyenlő a régiekével, kivéve egy szakaszvezetőt, ki a rendőrmesteri fizetést fogja élvezni

A »Garasos« hid bérbeadása.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának, azon határozatát, melylyel a felső gyaloghidat (garasos) újabb bérleti időre kiadta Zách János felebbezése folytán a belügyminiszter megsemmisítette, s új árverés megtartását rendelte el.

A közgyűlés az árverés megtartását megelőzi s a felső gyaloghidat mint legtöbb bérösszeget ígérőnek Zách Jánosnak adta ki.

Választások.

Dr. Beöthy László főispán a megüresedett rendőr-biztosi s irnoki állásokra mielőtt a szavazást elrendelné megalakítja a kijelölő bizottságot.

A kijelölő bizottság tagjai lettek:

Hlatky Endre
Mezey Mihály
Hoványi Géza
Gyöngyösy Lajos
Reisman Mór
Kékus Vidor

kik a jelölést a következőképen ejtették meg. Jelöltettek a rendőrbiztosi állásra:

Sarkadi József közjegyzői gyakornok,
Bacz Endre városi irodatiszt
Dajka Sándor városi irnok és
Pillman Ödön megyei irnok.

Ezek után főispán a szavazatszedő küldöttség tagjaiul

Mezey Mihály
Stark Gyula
Parkas Izidor és
Komlósy József.

bizottsági tagokat kérvén fel elrendeli a szavazást, melyből kifolyólag Sarkadi József közjegyzői gyakornokot 16 szótöbbséggel rendőrbiztossá választották.

Ugyanekkor töltötték be az irnoki állást is, melyre nagy szótöbbséggel Hügel Ödön városi díjnok lett megválasztva.

A városi árvaház.

Felolvastatták a tanács előterjesztése a városi árvaházra vonatkozó szabályrendelet tárgyában.

Az árvaház elkészítettén itt az idő arra, hogy felszereltesék s rendeltetésének átadassék. E végből a gazd. tanácsos és főszámvevő javaslatai alapján a tanács egy szabályrendeletet állított össze, mit tárgyalás, elfogadás valamint jóváhagyás céljából a következőkben terjesztett be:

1) Lényeges intézkedése a tervezetnek az, hogy az árvaházba befogadandó növendékek létszáma egyelőre mindkét nemből összesen 20-ban állapittatik meg, ezen korlátozást az árvaház jelen helyzete teszi szükségessé, a mely mellett egy is a házi pénztár segítségére szorul.

2) Az árvaház ügyeinek intézésére egy választmány szervezését hozták javaslatba, melynek tagjai közzé azokat, kik az árvaház részére 1000 vagy ezt meghaladó összeget adományoztak felveendőnek tartjuk azon célból, hogy a vagyonosabb polgárok jószívüségére ez által mintegy felhívassék az árvaház érdekeire.

A személyzet meghatározásánál az intézett felállítás idejében mindjárt elodázhatatlan szükség mérve vezetett. Ezen szervezett az intézmény fejlesztésével módosításnak leszállóvetendő.

Az árvaház első berendezése és felszerelése által igényelt kiadásokról már a jelen évre megállapított költségvetésben gondoskodva van, amennyiben e célra az árvaház alap idej előirányzatába 8000 korona beiktatott.

A hozzávetőleges számítás szerint az árvaház fenntartására fenti létszám mellett 11718 korona 20 fillér kiadás fog felmerülni.

A tanács ezen javaslata oly értelemben lett elfogadva, hogy ki fognak küldeni egy acut bizottságot, mely az egész ügyet megvizsgálja s erről jelentést tesz a jövő közgyűlésnek.

Itt jónak látjuk felemlíteni azon kegyes adakozók neveit, kik a városi árvaház részére adakoztak.

Fábián Lajos (néhai) 11,384 frt 74 kr., Végh János (néhai) 6040-10, Rimanóczy Kálmán 5000, Nvárad i izraeliták 4815. Nvárad i tkpénztár 3650, Bubicz Zsigmond kassai püspök 3000, néhai Dr. Pollák László 2000, Biharmegyei tkpénztár 1570-50, néh. Novák Gergely 1240-45, Báró Döry József nyug. főispán 1200, néh. Kiss Sámuel 1000, Biharm. keresk. ipar és term. bank 900, néh. Lipovniczky István 700, Papp Miklós 530, dr. Schlauch Lőrincz nvárad i püspök 500. Biharm. kövacs- és kerégyártó ifj. egyll. 500, Szini előadásokból 411-79, Racsek János nagyprépost 300, Ismeretlen 300, Jón Sándor gázgyár tulajd. 250, Csász. és kir. gyalogezred zenekara 220-35, néh. Horváth Antalné 209-73, neh. Kohla Gábor 200, néh. Gorove Gergelyné 200, Ipolyi Arnold püspök 200, Báró Königswarter Herman 200, Baji Várad i Nándor 200, néh. Spitz Sámuel 200, Zajnay János kanonok 200, néhai Grünfeld Miksa 200, M. Á. V. 195-29, Népünnepély jövedelméből 133-94, néhai Molnár Antal 131, néhai Kubinszky Lajos 116-88, néhai Vursth József 112, Cservenka Pál 100, néh. Báró Radivojevics 100, Gorove J.-né 100, Ismeretlen 100, Mezey J. 100, Ism. 100, Laszky Á. és többen 100, Egy kath. főpap 100, Schulman Gy.-né Mezey L. 100, néh. Krájosovics Á. 100, néh. Markovits Emánuelné 100, Nagyvárad i kereskedelmi csarnok 100, néh. Szakács Imréné 100, Zsomböry Ludmilla 100, Bazárbeli tüzöltő asztaltársaság 100, H. Dezső 78-26 kr, Gazdasági és iparbank 70, dr. Pollák Hermann 51, ifj. Schwartz Ábrahám 50, Egy kath. főpap 50, néh. Rác András 50, Szücs Ifju-

ság 42-30, Koroknai Sándor 42, Nagyvárad i betegsegélyző egyesület 40, Kossuth asztaltársaság 40, Nagyvárad i takaréks. hitel és segélyegylet szövetk. 35-67, Asztalos ifjuság 27, Jedlicska 25, Uhmátum György 25, Fried Gusztáv bécsi lakos 25, Pramer Antal 20, Heller Hermann 20, Csizmadia ifjuság 20, Bottó Ferencz 20, Mezey Mihály és Janky József 16-74, Kiss Dávid gyűjtése 2 izben 15-24, Diósi Ignác 15, Wittmann Sámuel 15, Szokoly Tamás 13, Lábasi József 10, Örley Kálmán 10, Waldmann Ignác 10, Wolezky József 10, Stolcz Ferencz 10, Laszky Eliz 10, Bügler Jakab 10, Buzáth István 10, Heller Ferdinánd 7, Ismeretlen 7, Ismeretlen 7, Ridl Gusztáv 5, Papp János tanácsnok 5, Blum Géza 5, Németh Lajos 4, özv. Heinrich Vilmosné 3, Jelinek Ferencz 3, Angyalffy Arisztides 2 forint.

Jóváhagyattak és tudomásul vétettek.

A tanácsnak előterjesztése Tarnóczy Gyula boltbérletének meghosszabbítás iránt.

U. a. jelentése, illetve kérelme az utcavonalak megállapítása idejének meghosszabbítása tárgyában.

U. a. előterjesztése, az alsó gyaloghídi vámház újból építése iránt.

U. a. előterjesztése, az iparos segédek szakrajtanfolyamára vonatkozó zárszámadás és költségelirányzat tárgyában.

U. a. előterjesztése az orsolya apácák zárdájának vízhasználati díja iránt.

U. a. előterjesztése, a Pusztaszeren állítandó emlékszóbor tárgyában.

Nagyvárad közigazgatási bizottságának II. foku határozata a m. k. államvasutak vízvezetke ügyében.

Papoczy Ferencz alkapitánynak a kért szabadságidőt engedélyezték.

Miután a tárgysorozat teljesen kimerített az ujonnan megválasztott tisztviselők esküje után főispán az ülést 6 órakor berekesztette.

NAPTÁR.

— Október 11. —

Péntek, Róm. kath. Placidia sz. Prot. Placidia. Görög kel. Kiriák rem. Izr. Simch. thor. Nap kel 5 óra 57 p., nyug 5 óra 4 p. Hold kette 9 óra 55 p., nyug. 1 óra 51 p.

Október 11. Katonai lóvászár Székelyhidon.

" 12. Katonai lóvászár Ér-Mihályfalván.

" 14. Jégzői vizsga a megyénél.

" 15-17. Ellenőrzési szemle a régi városházán.

" 17. Végeljárás a László-malom ügyében.

" 24. Bizottsági tag választások.

" 28-30. Népfelkelők szemléje a városházánál.

Belügyminiszteri leirat a nagyvárad i állandó színház ügyében.

Az oly rég vajudó nagyvárad i állandó színház ügyében Perczel Dezső belügyminiszter tegnap a következő határozatát küldte le a város tanácsához.

A város törvényhatósági bizottságának folyó évi június hó 14-én 148/10343. sz. a. hozott határozatának azon részét, mely a tanácsnak a színház tervezete és elkészítése, valamint egyéb előkészítő munkálatok megtétele és az építés technikai vezetése és felügyelete iránt a Felner és Helmer céggel létrejött megállapodása helyesnek találtván, a nevezett cégnek ajánlata a 18,600 frtban felszámított díjaknak a tanácsai jelentésben megjelölt időszakokban és részletekben leendő kifizetése az építész iroda berendezése és kiszolgáltatása elfogadott — ezennel jóváhagyom.

A határozat azon további részére, melylyel a tervezett színház építési költsége a határozatban részletezett költségek hozzáadásával véglegesen 328,000 frt állapított meg; megjegyzem, hogy az építési programra való tekintettel ezt az összeget túlmagának nem találtam, végleges jóváhagyásomat azon időre tartom fen, ha a szóban levő színház tervei és költségvetése elkészítettén, általam felülvizsgáltattak és jóváhagyattak és annak alapján a színház építési költsége is véglegesen megállapítható lesz.

Szokoly Tamás törvényhatósági bizottsági tag által a határozat ellen beadott felelőbeszédét figye-

lembe vehetőnek nem találtam, mert a felelőbeszében a színház helyének kijelölése tárgyában felhozott észrevétel tárgyában minthogy a színház építési helye az 1893. évi 274. sz. a. hozott közgyűlési határozattal és arra nézve ugyanazon évi december hó 12-én 97839. sz. a. kelt itteni határozattal jogerősen és véglegesen megállapított; felelőbeszédnek azon állítása pedig, hogy a színház építési költségeivel a város vagyon megterhelhetnék, tekintettel a város anyagi viszonyaira és önrendelkezési jogára figyelembe vehető nem volt.

Végül felhívom a város közönségét, hogy az építési költségeknek mi módon leendő fedezését tegye megfontolás tárgyává és az irányban hozandó közgyűlési határozatát az építési tervekkel és költségvetéssel együtt jóváhagyás végett hozzám szintén terjessze fel.

Miről a város közönségét a folyó évi július hó 25-én 13075. sz. a. kelt polgármesteri jelentés kapcsán a csatolmányok vissza küldése mellett további szabályszerű eljárás végett értesitem.

Budapest, 1895. október 8.

Perczel.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következőkben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

* Wolafka püspök Nagyváradon. Dr. Wolafka Nándor makáriai vál. püspök, debreczeni kis prépost városunkban időzik.

* Ferencz Ferdinánd kir. herceg. Bécsi telegramm szerint a király Ferencz Ferdinánd kir. herceget egészségi okokból fölmentette a 38. gyalogdandár parancsnokságától. A kir. herceg állapota nagyon aggasztó. Az orvosok állítólag a rohamosan fejlődő tüdővérszt állapították meg rajta, ugyanazt a bajt, mely édesanyját élete virágjában elragadta. Az orvosok mind a mellett nem tettek le minden reménységről, de kötelességüknek ismerték konstatálni a baj fenyegető komolyságát.

* József főherceg köszönete. Láng Menyhért, a »Korzika« című munka szerzője, József főhercegnek kifejezte a fenséges családban történt grászeset fölötti részvétét, valamint megküldte fennebbi könyvét is. Tegnap erre Alcsuthról a következő távirati választ kapta:

Fenséges uram azzal méltóztatott engemet megbizni, hogy legmélyebb hálás köszönetét nyilvánítsam az oly szives részvétért nemkülönben a szivesen fogadott érdekes könyvért.
Báró Vécsey,
főudvarmester.

* A jászóvári prépost elutazása. Mint értesülünk Benedek Ferencz jászóvári prépost, Fábián Imre jószágkormányzó tartságában, még csak a mai napot tölti körünkben s ha valamielő nem adja magát, holnap visszautazik székhelyére.

* Halálozások. Részvételt vettük a következő két gyászjelentést, melyek közül az első egy becsületben megöszült család fő elhunytát, a másik egy fejlődő csemete megsemmisülését adja hírül. Kiscsepesányi Sántha Johanna, gyermekei Riskó János, Lajos, József és Ilona, férje Réthy Géza és számos unokái fájdalomtól megtört szívvel tudtják, felejthetetlen szeretett tört szívet tudtják, felejthetetlen szeretett férjnek, a legjobb apának, zsanapi és kövesligeti Riskó Sándor köz- és váltóüggyvédnek életének 71-ik s boldog házasságának 47-ik évében végelgyengülés következtében 1895. évi ok-

tóber hó 10-én d. u. 2 órakor történt gyászos elhunytát, Hült tetemei folyó okt. 12-én d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. szertartás szerint az olasz sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig f. hó 14-én d. e. 10 órakor fog a várad-olaszi róm. kath. plebánia templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyváradon, 1895. okt. 10. Béke hamvaira. — Beczkay Lajos és neje szül. Szász Karolin, valamint gyermekeik: Béla, Gizella, Jenő és számos rokonok nevében is mélyen szomorodott szívvel tudatják a kedves gyermek, testvér, illetőleg szerető rokonnak beczkói ifj. **B e c k a y L a j o s**, gym. IV-ik o. tanulóknak f. hó 10-én d. u. 1 1/2 órakor, élete 13-ik évében, rövid, de súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 11-én délután 4 órakor fognak Nagy-Teleky-utca 528. számú háztól a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint az anyaföldnek átadatni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 12-én d. e. 9 órakor fog a nagyvárad-ujvárosi róm. kath. plebánia-templomban az egek urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és iskolatársai tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1895. október 10. Áldás és béke szeretett poraira!

* **Kinevezések.** Weisz Jakab dr.-t és Szatmáry Lajos dr.-t a főispán segédorvosoknak nevezte ki a biharmegyei kórházhoz, Blum Lajost pedig adóvégrehajtónak az élesdi járáshoz.

* **Eljegyzés.** Mertz Ella kisasszonyt, Mertz Antal korházi biztos kedves és művelt leányát eljegyezte dr. **Krammer Nándor** a békéscsabai állami felső leány iskola tanára.

* **Szüret.** Megélenkült ismét a nvárad-i szőlőhegy. Vidám szedők kacajja tölti be a levegőt s minden embernek jól esik látni, hogy a szőlőbirtokosok fáradsága nem veszett kárba s hogy már az idén ismét van egy kis élet a hegyen. Vig az élet, az első szüret kedvre kelti az érdekelteket. Mint értesülünk, **S a l F e r e n c z** polgármester tegnap végezte el a szüretet és **t i z e n n y o l c z** szüreti hordó bora termett. Érdemesnek tartjuk e körülményt buzdításul a szőlőbirtokosok tudomására hozni.

* **Széchenyi basa életveszedelemben.** Konstantinápolyi jelentés szerint Széchenyi Ödön gróf tegnapelőtt komoly veszedelemben forgott. A gróf az arnautkői külvárosban kiütött tűzvészhez sietett, de lovai megbokrosodtak és örült sebességgel keresztülvágtattak az ortokói és kurucsemei városrészekben. Már-már elvesztetteknek hitték a kocsiiban ülőket, midőn a lovak nekimentek egy fának s elbuktak, Széchenyi basát pedig kivetették a kocsiából. A gróf szerencsére csak kisebb zúzódásokat szenvedett, úgy, hogy még a tűz színhelyére is elmehetett. Kocsisa azonban súlyosan megsérült.

* **Hej a tolla, liba tolla.** Be megszenvedte **Szemán Anna**, Ér-Adonyi illetőségű csavargónő. Tegnap este ugyanis Bagoson beosont egy házba s onnan néhány pompásan duzzadó párnát a piszkos ködmön alá kerített. A zsákmánnyal megindult azonnal Várad felé. A tulajdonos azonban jókor észre vette a lopást. Mindenütt nyomon követte a tettest s mikor épen a zsbvársáron túl akart adni a lopott portékán, az előhívott rendőr letartóztatta s bekísérte.

* **Névmagyarosítás.** Bleier Jakab úgy a maga, valamint Janka és Izidor kiskorú gyermekei részére vezetéknevük Beregszászi-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

* **Áthelyezés.** Ő felsége az igazságügyminiszter előterjesztésére **Günther Kálmán** margittai kir. járásbírói albirónak a Halmi kir. járásbíróshoz saját kérelmére leendő áthelyezését megengedte.

* **Megzáfolt öngyilkosság.** Egy rövidke sürgönyből értesülünk, hogy **Simonics János** volt nagyvárad-i végrehajtó, ki később váltóhamisítás vétsége miatt lett elítélve, a személynél elterjedt azon hír, hogy börtönének ajtajára felakasztotta magát, minden alapot nélkülöz, mert Simonics jelenleg is, ha bár elzárva, mégis örvend a jó egészségnél.

* **Megyék és városok törvényhatóságaihoz.** Magyarország tanítással s neveléssel foglalkozó polgárai, tanárok, tanítók, kisdédvők 1896-ban hazánk ezeréves fennállásának ünnepe alkalmából a köznevelés minden ágára kiterjedő általános és közös tanácskozmányt fognak tartani. Hasonló tanácskozmány 1848-ban tartatott s így a mostani a második ilyen nemű kongresszus lenne. Az egybehívott határozatot ez év április hó 11-én a tanári és tanítói egyesületek s iskolai testületek küldtől alakult, országos szervező gyűlés mondtotta ki; a mely megválasztotta a rendező bizottságot. A kongresszus összes költségeit 15700 forintban állapították meg, melyből mintegy 9000—10000 forint. A megyék és városok törvényhatósági bizottságaihoz intézett felhívás és kérelem a hiányzó összeg fedezése végett némi anyagi segílyt kér.

* **Nem lesz Pocsajon gyógyszer-tár.** Belügyminiszter **Pfalcz Kálmán** nagyvárad-i gyógyszerész kérelmét, hogy Pocsajon gyógyszer-tár állíthasson fel, elutasította.

* **Élet-halál között.** Kocsis Kálmán a réten lakik, hetes egy meglehetősen jómódu családnál. Tegnap kiterített ingéért a fászin padlásra ment de míg ő fent járkált, a padlásalatta leszakadt s ő is a szinbe esett. Szerencsére az ijedségen kívül egyéb baja nem lett s hideg vízzel azonnal sikerült őt ájulásából életre kelteni.

* **Megkerült táskák.** Tegnap számunkban közöltük azon hír valótlanságát, hogy bíborospüspökünkét meglópták s azt a hirt hoztuk, hogy egy plébánost és a szebeni állomás-főnököt lopták meg. Most biztos forrásból értesülünk, hogy e lopás híre teljesen valótlan, mert az elveszett táskák csak más vonatban tévedtek s már meg is kerültek.

* **Elfogott család.** Kiss Dezső volt nagyvárad-i csizmadia legényt Bereg megyében több rendbeli család vétsége miatt elfogták. Kiss városunkban sok ideig tartózkodott s miután több embert befönt néhány forintig, jónak látta megugrani Nagyváradról. Azonban büntös könnyelműségével seholy sem hagyott fel s a napokban szerencsésen léprekerült. Elfogatását örömmel vettük tudomásul.

* **Birkózás a hipodromban.** A rómaiak kedvenc sportját a birkózást elevenítik ma fel Lodi Teréz hipodromában. Az érdekes birkózást tegnapról elmosta a sűrűn hulló eső s így ma lesz megtartva. Holnap **F o g a r a s i János** vaskos péklegény fog birkózni.

* **Josefi testvérek** fényes sikerrel vendégszerepeltek tegnap a Walter orpheumban. Minden ének számjukat számtalanszor megújrazták és nagy élvezettel hallgatták a mulattató kuplékat. Az estélyeken családok is részt vehetnek.

* **Épül a czirkusz.** Henri czirkusszát, ki legközelebb megkezdí előadásait, már építik, s a nagy kiterjedésű köröndben e hó végén az előadások is megkezdődnek.

* **Divat.** A párisi divat legutolsó újdonságait a legremekebb francia selymek és női divat szövetekben, továbbá eredeti modellek kész őszi és téli felöltőkben, különlegességek, szörme-gallérok a legfinomabb kivitel és rendkívüli nagy választékban. — Ruhák a legújabb párisi minták szerint készítettnek Szandiez Adolf áruházában Bémer-téren.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 11-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-14, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05* 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

IRODALOM.

Felhívás előfizetésre.

Az egész országa milléniumra készül, mindenki iparkodik Magyarország ezeréves fennállására tehetségének és szorgalmának valami gyümölcsét produkálni, hogy mintegy azzal is ünnepelje ezt a — ha számításom nem csal — minden ezer évben csak egyszer ünnepelhető évfordulót.

Én is csináltam valamit a milléniumra. Fából vaskarikát, illetve papírból füstkarikát, mert Füstkarikák lesz a címe annak a könyvemnek, a mely november hó folyamán fogja elhagyni a sajtót.

A »Füstkarikák«-ban lesz egy pár elbeszélés, meg egy csomó humoros apróság. Egyik se hosszú, mert nincsenek kocsikerék nagyságu füstkarikák, de mindegyik kerek, mert nincsenek négyesögletes füstkarikák sem. Lesznek benne erős amerikai dohányból és lágy francia provençal dohányból fujtak is.

T. leendő előfizetők! Dohányos ember vagy? Akkor feltétlenül vedd meg ezeket a füstkarikákat, mert e nemből az egyetlenek ezek, a melyeket finánczi beavatkozás nélkül szabad (nem azt mondtam, hogy »lehet«) Magyarországon szélnek eresztetni.

T. leendő előfizetők! A nemdohányosok szomorú kategóriájába tartozol? Vedd meg ezeket a füstkarikákat, mert ezek az egyetlenek e nemből Magyarországon, a melyek a nemdohányosoknak sem szereznek kefémetlen perczeket.

Aztán az ára is igen olesó: **1 korona!** Ennyit mindenki rászánhat, hisz annyi, mintha 10 darab ötös kubát vett volna. Pedig az ötös kubák igen rosszak, a »Füstkarikák« meg igen jók.

Gyűjtőknek — ha ugyan akad még az édes hazában ilyen az ötvenes évek irodalom-pártolásban nagy korszakára emlékeztető rék magyar honfium — 10 előfizető után egy tiszteletpéldányt adok.

Az előfizetési 1 koronák legezelszerűben postautalványon küldhetők be akár veszprémi Egyházmegyei könyvnyomdába, akár a szerzőhöz (Veszprém, Virág-utca 98 szám). A ki bérmentesen akarja kapni a könyvet, az még 10 krt küldjön be, mert a posta nem viszi el ingyen. A ki pedig műmellékletet is akar kapni a könyvhöz, az is csak annyit küldjön be, mint a többi t. előfizető, mert műmelléklet nem lesz hozzá.

A fődolog az, hogy mentül többen előfizessenek.

Veszprém, 1895. szeptember hóban.

Hazafias üdvözléssel

Csolnoky Viktor.

Igazságszolgáltatás.

Németh Sándor bűnügye. Ma délelőtt lesz a tárgyalás a hegyi csoda doktor bűnügyében. Annak idejében lapunk is foglalkozott ezzel az egygyel s most kíváncsian várjuk az eredményt; bűnösnek találja-e a törvényszék Németh Sándort azért, hogy diploma nélkül már nem egy embert meggyógyított.

REGENY-CSARNOK.

A csikárma.

(Nőrablás.)

Irtá: **May Károly.**

Fordította: **Nix.**

(Folytatás.)

— Hallgatom! Csak folytasd!

— Minden zörejre összerenzen — ha nem óhajt, nem szeret, nem gyűlöl többé semmit — ha nem sir, nem nevet, nem szól — ha többé sem örömeinek, sem panaszának hangot nem ad ha sokajait ő maga sem hallja már és lélegzése láthatóvá lesz, mint a kis madáré — ha a napnak fényét nem akarja többé látni és az éjeket a szögletekben összehúzódva tölti —
— Ismét reám vetette tekintetét és fel-fellobbanó szemében a betegség tüneteinek föl-

sorolásánál mindig jobban és jobban kiült a halálos aggodalom kifejezése. Úgy látszik, hogy a beteget kiégett szívének utolsó, de legkevesebb és legtartósabb érzelmével szerette; és akarata ellenére föltárta szavaival egész lelkét előttem.

— Ha néha — így folytató tovább — váratlanul fölsikolt, mintha tört döfnének szívébe — ha szüntelenül egy szót susog.

— Miféle szót?

— Egy nevet.

— Tovább!

— Ha köhög és vér tolu sápadt ajkaira. Most oly mereven és olyan aggodalommal tekintett reám, mintha az én véleményemtől függne élet vagy halál. Minden kétely nélkül válaszoltam:

— Akkor meg fog halni.

Néhány pillanatig mozdulatlanul ült, mintha a vilám érte volna, aztán föluggott és elébem állt. A piros fez lecsuszott kopaszra borotvált fejről, a pipa kiesett kezéből és arca a legellentétebb indulatoktól vonaglott. Iszonyú volt ez arc. Ilyennek rajzolta Doré mesteri őnja a sántát. Azt az emberi alakba öltözött sántát, kinek sem szarva, sem lólába nem volt, de vonásainak szépsége, alakjának arányossága dacára mégis minden ízében pokoli. Szeme rémület kifejezésével meredt reám; pillantása előbb fenyegetővé, majd dühössé vált.

— Gyaur! — ordítá, hozzám hajolva.

— Hogy mondtad? — kérdeztem higgadtan.

— Gyaurnak neveztelek hitetlen kutya! Ezt merészelted nekem mondani? A korbáccsal foglak megtanítani arra, hogy azt kell tenned, a mit én parancsolok. Ha ő meghal, te is meghalsz; de ha meggyógyítod, szabadon bocsátalak és megadom neked, amit csak kíván a szíved.

Lassan fölemelkedtem és egész magasságomban elébe állva így szóltam hozzá:

— Tudod, mi a legnagyobb székelye a mozemnek?

— Mi?

— Nézz le a fezedre! Ibrahim Mámur, mit szól ahhoz a próféta és mit mond a korán, hogy koponyádnak mezitelenségét föltakartad egy keresztény előtt?

Abban a pillanatban befödte fejét; de a dühtől vérvörös arccal kirántotta a tört övéből.

— Meg kell halnod, gyaur!

— Mikor?

— Azonnal!

— Majd meghalok, ha az Istennek úgy fog tetszeni, de nem, mikor te mondd.

— Meghalsz. Mond el utolsó imádat!

— Ibrahim Mámur — mondtam nyugodtan — szemben álltam a szürke medvével, utána-úztam a vizilónak, az elefánt hallotta lövésnek menyörgését és golyóm leterítette a nyáj-gyilkos oroszlánt. Köszönd meg Alláhnak, hogy még élsz és kérd az Istent, hogy csilapítsa le szívedet. Mert te nem vagy arra képes; pedig meghalsz, ha erőt nem veszel magadon, azonnal!

Ez újabb sértés volt, még pedig sulyosabb a másiknál és már egy ugrással rám akarta magát vetni; de azonnal visszahőkölt, midőn megvillant kezében a revolver, melyet soha sem hagyok el magamtól. Így álltunk egymással szemben, magunkra hagyatva, mert a szolgákat a kávé és pipa fölszolgálása után azonnal elküldötték, hogy beszélgetésünknek ne legyenek tanúi.

Bátor Háleffel nem tartottunk e vén fészeknek összes lakóitól. Végső szükség esetén leléptünk volna azt a néhány férfit, akik a házban voltak. De már sokkal többet sejtettem a szegény beteg asszonynak sorsáról, hogysem elmenni óhajottam volna, mielőtt látom vagy legalább néhány szót beszélhetek vele.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Az ág. ev. konvent ülése.

Budapest, okt. 10. (Saját tud. távirata.) Az ágostai evangélikus egyház egyetemes gyűlésének mai második napjára is szép számmal jelentek meg a gyűlés tagjai. Az elnöki székben Prónay Dezső báró világi és Baltik Frigyes egyházi elnök ültek.

Mindjárt az ülés elején szőnyegre került egy indítvány folytán a pánszlávok ügye. Beniczky Gyula, a turócsmegyei egyház felügyelője azt indítványozta, hogy a közgyűlés első sorban a renitens egyházmegyék tisztviselői ellen megindított fegyelmi eljárásról beterjesztett jelentéseket vegye tárgyalás alá. Ugy de ez nem volt lehetséges, mivel, mint azt több felszólaló elmondotta, a fegyelmi ügyekben még folyik az eljárás. Az ügyek állásáról különben ugy a dúnáninneni, mint a bányakerületi főfelügyelők megtették írásbeli jelentésüket.

Fontos tárgy következett ezután, a horvát országos egyház kérdése. Itt mindenekelőtt a bányakerületi közgyűlés jegyzőkönyvét olvasták fel, a mely bőven ismerteti ezt a lapunkban már többször tárgyalt kérdést. A horvátok egy szép napon bejelentették a bányai egyházkerületnél, hogy ők elváltak a magyar egyháztól. A kerület ezt nem vette tudomásul, sem az egyetemes gyűlés, hanem megkeresték a horvát kormányt, utasítsa az alá tartozó evangélikusokat a zsinati törvényeknek betartására. A horvát kormány ezt megette, s jelentést küldött az egyetemnek. A mai gyűlés ezt a jelentést tudomásul vette és felhívta a bánt, hogy továbbra is szerezzen érvényt a zsinati törvényeinek.

Az egyetemes gyűlés ezután a segélyezési bizottság jelentését tárgyalta.

Khuen-Héderváry miniszter.

Budapest, okt. 10. (saját tud. táv.) Szenzációs politikai eseményről beszélnek jól értesült kormánypárti körökben. Mint befejezett tény emlegetik azt, hogy Khuen-Héderváry Károly gróf, horvát bán belép a Bánffy-kabinetbe. Bánffy miniszterelnök ugyanis, a ki mindenáron szeretne a millenáris évben is megmaradni hivatalában, tárgyalásokat folytat abban az irányban, hogy Josipovich Imre, az állásától megváltó horvát miniszter neveztesse ki horvát banná. Ebben az esetben Khuen-Héderváry gróf belépne a kabinetbe. Azt, hogy a bán melyik tárczát vállalná el, ma még nem lehet tudni. Ezzel a rekonstrukcióval kétféle czélt szándékoznak elérni. Először is ki akarják engesztelni Khuen-Héderváryt, a kit a szabadelvű kör oly mereven utasított kétszer vissza és egyengetni akarják utját a Héderváry-kabinetnek, mert tudvalevő, hogy a szabadelvű párt legényegesebb kifogása az volt a bán ellen, hogy nem parlamenti ember. Másodszor pedig, meg akarják vele ez időszert erősíteni Bánffy pozícióját. Az udvarhoz közel állók ugyanis úgy értesültek, hogy Bánffinak az udvarnál való nagy népszerűsége csak legenda, a melyet a magyar publicum számára találtak ki. Az udvar is teljesen ismeri Bánffyt és gyöngének tartja a küszöbön álló kiegyezési kérdés megoldására s fait accompli, hogy csak a költségvetési vita lezajlását várják, hogy Bánffyval egyszer s mindenkorra végezzenek. A kiegyezési kérdés megoldására volna tehát szükség Khuen-Héderváryra. A bánt ezek szerint a hírek szerint zágrábi király-látogatás után azonnal felmentenék báni tisztétől s belépne a miniszteriumba. Ez az ügy különben végelesen Zágrábban fog eldőlni, a hol a bán és a miniszterelnök találkozni fognak. A beavatottak úgy tudják, hogy a bannak a kabinetbe való belépése a miniszterelnök tegnapi gödöllői audienciáján is szóba került.

A konstantinápolyi forradalom.

Konstantinápoly, okt. 10. (Saj. tud. táv.) A hatalmak nagykövetei tegnap újból lépéseket tettek Kiamil pasa nagyvezérnél, hogy kiszűzőljék a menekültekkel állandóan telt templomok kiürítését és felajánlották a portának támogatásukat arra nézve, hogy a menekülteket, kik nem akarják elhagyni menhelyüket a nélkül, hogy biztonságukra garanciákat nyerjenek, megnyugtassák. A legutóbbi két napon többször volt minisztertanács a Yildiz-kioszkban, melyekben valószínűleg a hatalmak október 6-diki szóbeli jegyzékével is foglalkoztak. A választ ma bejelentették. A rendőrséghez, csendőrség-, hadsereg- és hadi tengerészethez, kiknek töltényeket osztottak szét, rendeletet intéztek, melyben oda utasítják őket, hogy a legnagyobb igazságszeretettel járjanak el és lőfegyvereiket csak akkor használják, ha meg-

támadtatnak, vagy ha a lakosság is lőfegyvereket használ, a mely esetben mindenkit azonnal le kell lőniök.

A legutóbbi napokban több helyi kisebb tüntetések és összeütközések voltak. Vasárnap estig nyolczvanhárom holttestet adtak át a patriarkátusnak.

Néhány municziót vivő hajó elindult a Dardanellákba, ahol megkezdtek az aknák be rendezését. A Dardanellák erőideinek megvizsgálására kiküldött Fuad pasa tábornagyon kívül Betsekalai-ba (talán a Besika-öbölbe) is kiküldtek egy vezérkari tisztet új ütegek felállítása végett.

London, okt. 10. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyi jelentések szerint a szultánt nagyon nyugtalanítja az a körülmény, hogy az angol hajóhad a Dardanellák bejáratánál van; a szultán megkérte a konstantinápolyi nagykövetet, hogy a flottát vonassa vissza. A Standard jelentése szerint kedden minisztertanács volt Konstantinápolyban, a mely a hatalmak propositióival foglalkozott. — Beszélük, hogy a porta hozzájárul ezekhez a javaslatokhoz.

A Standard azt is írja, hogy a hatalmak vizsgálóbizottság kiküldését követelték, amelybe minden nagyhatalom kiküldene képviselőket.

Összeomlott gyár.

Köln, október 10. (Saját tud. távirata.) A »Kölnische Volkszeitung« jelentése szerint tegnap Boholtban a Beckmann-féle szövőgyár összeomlott s ez alkalommal negyven munkás temettetett a romok alá. Weselből különvonaton katonaság érkezett a városba segélynyújtás végett. Ma reggelig 10 halottat és 9 sebesültet huztak ki a romok közül. A többi munkás valószínűleg holtan fekszik a romok alatt.

Közgazdaság.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. október 9.

Budapest, október 9. I. Készruizlet. Buzát ma mérsékelttel kínáltak, a vételkedv korlátolt volt és szilárd iránzat mellett 16.000 q. hazai buza kelt el 00 krral olcsó áronon vásároltak.

Tiszavidéki 300 q. 81.5 k. 6.68 frton.

Idegen buza oláh 600 q. 78 k. 5.57 $\frac{1}{2}$ frton.

Rozs iránzata szilárd, ára 5.85—5.80 Budapestben.

Tengeri és árpa iránzata lanyha és csekély forgalmu.

Zab iránzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.00 frton.

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árjavulást jelentett, minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 1—2 krral csökkentek.

Előfordult kötések: buza őszre 6.30—6.32 frt, rozs őszre 5.73—5.75 frt, tengeri 1896. máj.—juniusra 4.47—4.49 frton, zab őszre 5.63—5.65 frt, káposzta-repcze szeptemberre 10.95—11.— forinton.

Sertés-üzlet.

Köbánya, okt. 9. Készlet: 22.524 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 36—37 kr.; közép: 34—37 kr.; Fialat nehéz: 54—55 kr.; Fialat közép 54—55 kr.; Fialat könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.; közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. október 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	121.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	124.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	121.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	96.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	100.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	145.50
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	100.75
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	124.25
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	121.—
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	101.25
Osztrák államkötvények	—	—	—	—	152.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1060.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	486.25
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	408.70
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	—	394.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	—	953.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58.92 $\frac{1}{2}$
London vista	—	—	—	—	120.30
Paris vista	—	—	—	—	47.75
20 márkás arany	—	—	—	—	11.78

UJDONSÁGOK

az 1895-iki őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi

női ruhaszövetek

a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

==== MOST ÉRKEZETT: =====

 Női

confectió-ujdonság

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes stb.

A legizlésebb női ruhák saját műtermében elsőrangú erők által készítettnek el.

SZANDICZ ADOLF

DIVATÁRU-HÁZÁBAN

(251) 3-6

Nagyváradon, Bémer-tér, Léway-ház.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bérmentve.